ISSN 2307-5112

Сімейна медицина

№4 ‘2013 (48)
ЖУРНАЛ ВИХОДИТЬ З ВЕРЕСНЯ 1999 РОКУ

НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ ЖУРНАЛ

ГЕРПЕСВИРУСНЫЕ ИНФЕКЦИИ: РАЦИОНАЛЬНЫЕ ПОДХОДЫ К ЛЕЧЕНИЮ И ДИАГНОСТИКЕ 17

ОПЫТ ВНЕДРЕНИЯ НОВЕЙШИХ ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ПОСЛЕДИПЛОМНОЙ ПОДГОТОВКЕ СЕМЕЙНЫХ ВРАЧЕЙ 25

СИНДРОМ ИЗБЫТОЧНОГО БАКТЕРИАЛЬНОГО РОСТА: СОВРЕМЕННЫЕ ПОДХОДЫ К ЛЕЧЕНИЮ 31

АНТИТРОМБОТИЧЕСКАЯ ТЕРАПИЯ В ЛЕЧЕНИИ БОЛЬНЫХ С ФИБРИЛЛЯЦИЕЙ ПРЕДСЕРДИЙ В ПРАКТИКЕ СЕМЕЙНОГО ВРАЧА 39

ДИАГНОСТИКА ДЕПРЕССИВНЫХ СОСТОЯНИЙ У ДЕТЕЙ И ПОДРОСТКОВ В ОБЩЕСОМАТИЧЕСКОЙ ПРАКТИКЕ 65

МАТЕРИАЛЫ НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКОЙ КОНФЕРЕНЦИИ С МЕЖДУНАРОДНЫМ УЧАСТИЕМ «АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СЕМЕЙНОЙ МЕДИЦИНЫ В УКРАИНЕ» 90

СЕМЕЙНАЯ МЕДИЦИНА 4 (48) /2013

УЧРЕДИТЕЛИ И ИЗДАТЕЛИ

НАЦИОНАЛЬНАЯ МЕДИЦИНСКАЯ АКАДЕМИЯ ПОСЛЕДИПЛОМНОГО ОБРАЗОВАНИЯ им. П.Л. Шупика (НМАПО)

ООО «МЕДИЦИНСКИЙ ИЗДАТЕЛЬСКИЙ ДОМ «ПРОФЕССИОНАЛ»»

УКРАИНСКАЯ АССОЦИАЦИЯ СЕМЕЙНОЙ МЕДИЦИНЫ

АДРЕС И ТЕЛЕФОНЫ РЕДАКЦИИ И ИЗДАТЕЛЕЙ

Украина, 03039, Киев, ул. Голосеевская, 13, офис 6.
Тел.: +38(044) 220-15-66, 220-15-67,
+38(067) 233-75-91.
E-mail: office@zdr.kiev.ua

НАШ ПОДПИСНОЙ ИНДЕКС: 89962

По вопросам подписки или приобретения обращаться в почтовые отделения связи, в редакцию или на сайт: www.medexpert.org.ua

Тираж – 15000 экз.
Периодичность издания – 6 номеров в год.
Журнал зарегистрирован в Государственном комитете информационной политики, телевидения и радиовещания Украины. Свидетельство о регистрации КВ №19755-9555ПР от 21.03.2013 г.

Постановлением Президиума Высшей Аттестационной Комиссии (ВАК) Украины № 1-05/7 от 10.11.2010 журнал «Семейная медицина» включен в перечень специализированных научных изданий Украины в области медицинских наук. В издании могут быть опубликованы основные результаты диссертационных работ.

Журнал «Семейная медицина» реферируется Институтом проблем регистрации информации НАН Украины

РЕКОМЕНДОВАНО

Ученым советом Национальной медицинской академии последипломного образования им. П.Л. Шупика. Протокол № 7 от 11.09.2013 г.

Подписано к печати 15.10.2013 г.

Статьи, публикуемые в журнале «СЕМЕЙНАЯ МЕДИЦИНА», – рецензированы. Ответственность за достоверность фактов и прочих сведений в публикациях несут авторы. Ответственность за содержание рекламы, а также за соответствие приводимых в рекламе сведений требованиям законодательства несут рекламодатели. Редакция и издатели не несут ответственности за достоверность информации, опубликованной в рекламных материалах.
Мнение редакции может не совпадать с мнением авторов публикации.
Перепечатка материалов только с письменного разрешения редакции.
При перепечатке ссылка на журнал «СЕМЕЙНАЯ МЕДИЦИНА» обязательна.

ООО «Литера-друк»,
Киев, ул. Оросительная, 5-у
Тел: + 38-044-576-97-76, факс: + 38-044-576-40-46.

© Национальная медицинская академия последипломного образования им. П.Л. Шупика, 2013
© Украинская ассоциация семейной медицины, 2013
© ООО «Медицинский издательский дом «Профессионал»», 2013

МИНИСТЕРСТВО ЗДРАВООХРАНЕНИЯ УКРАИНЫ
НАЦИОНАЛЬНАЯ МЕДИЦИНСКАЯ АКАДЕМИЯ ПОСЛЕДИПЛОМНОГО ОБРАЗОВАНИЯ им. П.Л. Шупика МЗ УКРАИНЫ
УКРАИНСКАЯ АССОЦИАЦИЯ СЕМЕЙНОЙ МЕДИЦИНЫ

СЕМЕЙНАЯ МЕДИЦИНА

СІМЕЙНА МЕДИЦИНА

Всеукраинский научно-практический журнал

ИЗДАЕТСЯ ПРИ ПОДДЕРЖКЕ АССОЦИАЦИИ ПЕРИНАТОЛОГОВ УКРАИНЫ

ШЕФ-РЕДАКТОР
***Ю. В. Вороненко**, д-р мед. наук, профессор акад. НАМН Украины, ректор НМАПО им. П.Л. Шупика*

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР
***Г.И. Лысенко**,*
д-р мед. наук, профессор, директор Института семейной медицины НМАПО им. П.Л. Шупика, зав. кафедрой семейной медицины, Президент Украинской ассоциации семейной медицины

ЗАМ. ГЛАВНОГО РЕДАКТОРА
Д.О. Бахтиярова
Е.С. Щербинская,
канд. мед. наук

ЭКСПЕРТНАЯ ГРУППА РЕЦЕНЗЕНТОВ
***В.И. Медведь,** член-корр. НАМН Украины, д-р мед. наук, профессор*
***Бережной В.В.**, д-р мед. наук, профессор*
***Ципкун А.Г.**, д-р мед. наук, профессор*
***Матюха Л.Ф.**, д-р мед. наук, профессор*

ГЛАВНЫЕ НАУЧНЫЕ КОНСУЛЬТАНТЫ
Ю. П. Вдовиченко,
член-корр. НАМН Украины,д-р мед. наук, профессор, Первый проректор НМАПО им. П.Л. Шупика, зав. кафедрой акушерства, гинекологии и перинатологии НМАПО, Президент Ассоциации перинатологов Украины
***Н.Г. Гойда,** д-р мед. наук, профессор, проректор по лечебной работе НМАПО им. П.Л. Шупика*

НАУЧНЫЕ КОНСУЛЬТАНТЫ
***Гиббс Т.**, д-р мед. наук, профессор*
***Е.Ф. Заремба**, д-р мед. наук, профессор*
***Г. А. Слабкий**, д-р мед. наук, профессор*
***А.К. Толстанов**, д-р мед. наук, профессор*

Научные редакторы
Химион Л.В.
Ткаченко В.И.

Медицинский редактор
Маяцкая О.В.

Секретариат
Данилюк С.В., Бусыгина О.С.

ДИРЕКТОР ПО РЕКЛАМЕ
И. Лукавенко
ОТВЕТСТВЕННЫЙ СЕКРЕТАРЬ
А. Попильнюк
РЕКЛАМА
И. Арестович
ЛИТЕРАТУРНЫЙ РЕДАКТОР
Н. К. Багдасарьян
КОРРЕКТОР
Л. В. Сухих
ДИЗАЙН И ВЕРСТКА
А. А. Бондаренко

Редакционная коллегия
Волошина Е.Б.
Гирина О.М.
Глушко Л.В.
Губский Ю.И.
Дуда А.К.
Ждан В.Н.
Зозуля И.С.
Коваленко В.Н.
Корж А.Н.
Косаковский А.Л.
Лапий Ф.И.
Маньковский Б.Н.
Минцер О.П.
Мишиев В.Д.
Мурашко Н.К.
Надутый К.А.
Пасиешвили Л.М.
Полищук Н.Е.
Попик Г.С.
Попов С.М.
Приходько В.Ю.
Пыриг Л.А.
Рогач И.М.
Рощин Г.Г.
Селюк М.Н.
Стаднюк А.А.
Фелештинский Я.П.
Фещенко Ю.И.
Харченко Н.В.
Ходаш Э.М.
Чернышова Л.И.
Чернобровый В.Н.
Чопей И.В.
Чухриенко Н.Д.

УДК 618.146-07

Розроблення комп'ютерних програм для організації скринінгу раку для сімейного лікаря

Р.В. Сенютович[1], А.О. Гонца[2], О.І. Іващук[1], Я.М. Барасюк[3], М.А. Сенютович[4]

[1]Буковинський державний медичний університет, м. Чернівці
[2]Чернівецький обласний клінічний онкологічний диспансер
[3]Чернівецький торгово-економічний інститут
[4]Прикарпатський державний університет ім. В. Стефаника, м. Івано-Франківськ

Представлено опис комп'ютерної програми на основі журналу сімейного лікаря для організації скринінгу раку. Програма створена на базі мови С++, за допомогою програмного забезпечення C++ Builder XE2.

Ключові слова: *рак, скринінг, організація, комп'ютерна програма, сімейний лікар.*

Скринінг раку, або активне виявлення онкологічних захворювань у доклінічних стадіях, – важливий аспект протиракової боротьби (Brawley et al., 2004).

Багаторічна зарубіжна практика свідчить про перспективи цього напряму, який постійно удосконалюється в плані пошуку нових тестів і організаційних технологій (American Cancer Society, 2010).

В Україні протягом останніх 40 років суттєвих зрушень у ранньому виявленні раку не відбулося (Рак в Україні, 2011).

Скринінг раку в Україні організовано на принципах застарілої системи онкопрофілактичних оглядів СРСР, що принципово різниться від організації скринінгу за кордоном. Контроль за обстеженням пацієнтів покладений на дільничних терапевтів і невелику кількість сімейних лікарів. Практично він не функціонує.

При організації скринінгу за кордоном велику увагу приділяють інформаційним технологіям (Jimbo et. al., 2006; Mukai et al., 2012). Однак за зарубіжними даними, технології, що стосуються обліку хворих сімейним лікарем (виклику на скринінг), розроблені недостатньо. Тим більше недостатньо розроблені інформаційні технології, що об'єднують загальнонаціональні лікувальні заклади. Подібна система щодо скринінгу на колоректальний рак у Канаді тільки почала розроблятися (Sewitch et al., 2012).

Мета дослідження: розроблення комп'ютерної програми для контролю за особами, які пройшли ті чи інші скринінгові дослідження, та реєстрації їх виклику на подібні дослідження. Програма розроблялась для роботи сімейного лікаря на основі регламентованих Міністерством охорони здоров'я України документів, а саме – журналу сімейного лікаря.

МАТЕРІАЛИ ТА МЕТОДИ

Використано форму журналу сімейного лікаря, яка рекомендована МОЗ України. Форма слугувала матрицею, в яку вводили цілу низку уточнювальних елементів, що характеризували стан скринінгу раку тією чи іншої локалізації, наприклад, простатоспецифічний антиген. У той самий час з журналу не видаляли неонкологічні хвороби, наприклад, елементи характеристики діабету тощо. Продукт розроблений на мові С++ за допомогою програмного забезпечення C++ Builder XE2). Після створення програми вносили тестову базу даних із самовільно взятими прізвищами, адресами та іншими показниками в кількості 100 позицій. Далі після введення бази проводили тестування системи.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Розроблена програма дозволяє значно полегшити роботу сімейного лікаря, наприклад, вести контроль та організацію скринінгу на рак, а також проводити вибірку із великої кількості пацієнтів. Даний продукт розроблений на мові С++ за допомогою програмного забезпечення C++ Builder XE2.

Розглянемо більш детально функції програми. При запуску з'являється вікно програми, воно складається з 5 робочих полів (мал. 1, червоний колір):

1. Основна таблиця.
2. Вибірка.
3. Допоміжна таблиця.
4. Активні виклики.
5. Архів, та із 3 пунктів меню (мал. 1, зелений колір):
   1. Файл.
   2. Про програму.
   3. Інструкція.

При натисканні на цей пункт меню відкривається віконечко (мал. 2) з командами:

1. Зберегти поточні дані з основної таблиці.

Ця команда зберігає дані, які є в основній таблиці, у файли, які знаходяться у папці «MyFile» нашої програми.

2. Зчитати дані з файлу у основну таблицю.

Ця команда зчитує збережені попередньою командою дані з файлів, які знаходяться у папці «MyFile» нашої програми, і записує ці дані в основну таблицю.

3. Зберегти нову резервну копію основної таблиці.

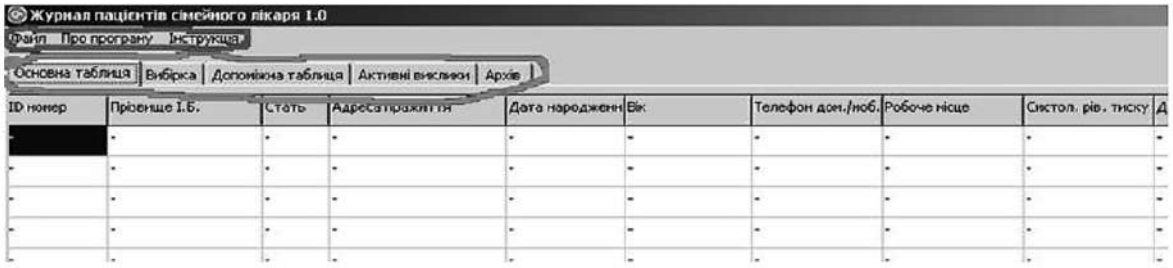

Мал. 1.

ISSN 2307-5112

Мал. 2. Пункт меню «Файл»

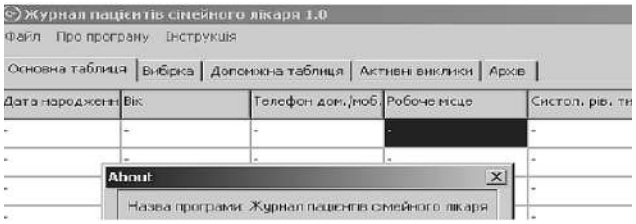

Мал. 3. Пункт меню «Про програму»

4. Відновити резервну копію основної таблиці.

Дві останні команди виконують аналогічні дії, як команди 1 та 2, але працюють з файлами, що знаходяться у папці «Reserve». Вони створені для того, щоб відновлювати та зберігати резервні копії основної таблиці. Резервні копії слугують на випадок того, якщо користувач забуде зберегти дані перед виходом або введе некоректні дані в основну таблицю, внаслідок чого програма може некоректно працювати, тоді в будь-який момент він може відновити раніше збережену резервну копію основної таблиці.

5. Зберегти поточні дані з архіву.

6. Зчитати дані з файлу у архів.

7. Зберегти нову резервну копію архіву.

8. Відновити резервну копію архіву.

Чотири останні команди виконують аналогічні командам 1–4, функції тільки працюють не з основною таблицею, а з архівом.

9. Відновити таблицю активні виклики.

Ця команда зчитує дані з файлів у папці «Active_challenges» і записує у таблицю активні виклики (про дану таблицю див. нижче).

10. Завантажити приклад заповнення таблички.

Ця команда завантажує тестовий приклад, в якому користувач може подивитися, як коректно заповнювати кожне поле таблички.

Про програму – цей пункт містить інформацію про даний програмний продукт, а також про автора (мал. 3).

Пункт меню «Інструкція»

Даний пункт показує, де знаходиться файл інструкції, яку ви зараз читаєте.

Робоче поле Основна таблиця

Цей пункт містить основну таблицю, в яку можна вносити

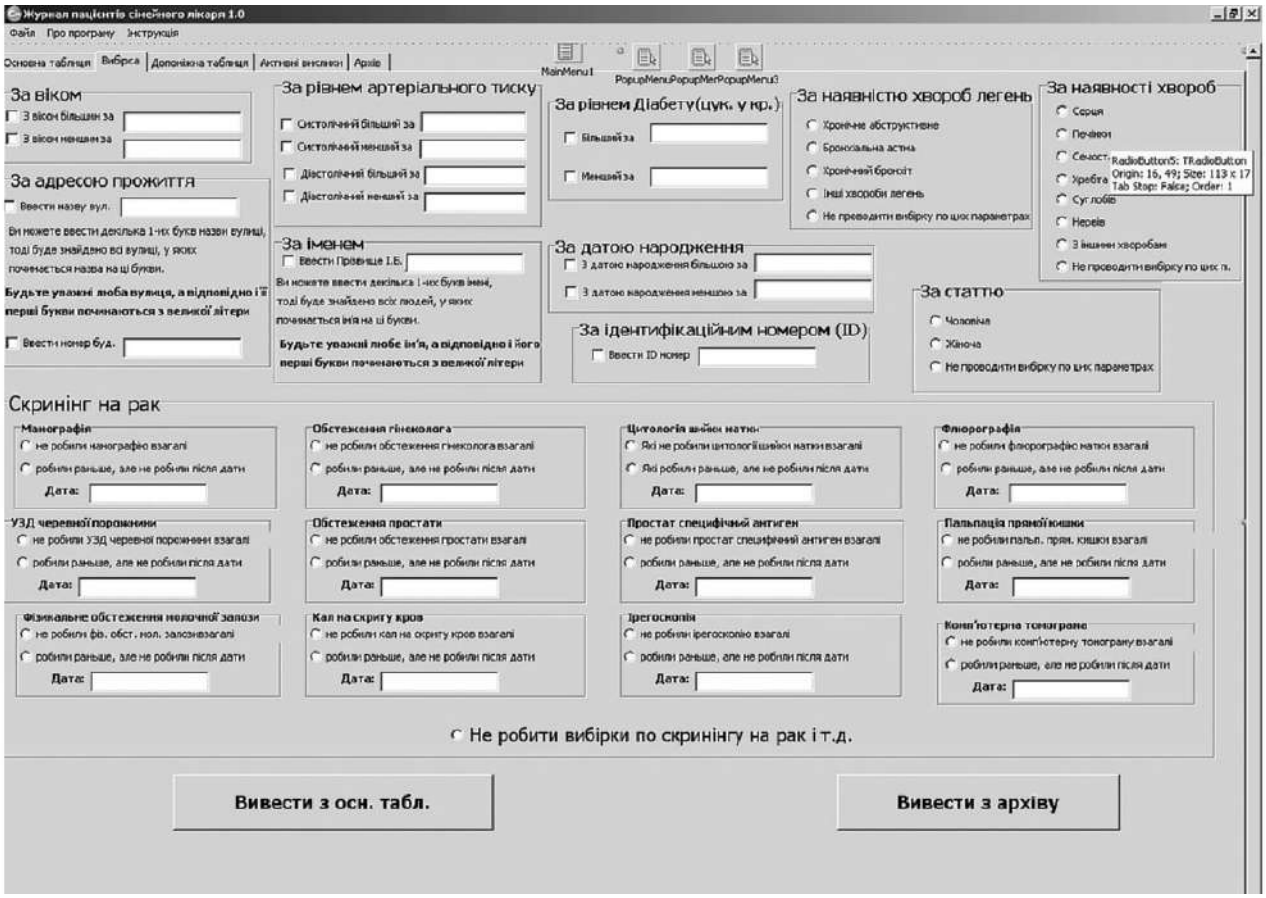

Мал. 4.

нові дані чи редагувати старі. ***Не забувайте про формат запису кожного з полів!***

Наприклад, будь-який запис у полі з адресою повинен починатися із букв «вул.» (не забудьте про пробіл після «вул.»), назва самої вулиці повинна починатися з великої букви, а номер будинку і квартири повинен розділятись знаком «/» (запис «вул. Заклинських 6/16» – вірний, записи «Заклинських 6/16», «вул.Заклинських 6/16», «вул. заклинських 6/16», « вул. Заклинських 6 кв.16» – не вірні). Стать можна вказувати тільки так: «Ч» або «ч» і «Ж» або «ж». Усі поля з датами потрібно заповнювати у такому форматі: День.Місяць.Рік (10.02.2012 – вірно записано, 10.02.12 – записано не вірно), у полях з назвами хвороб, якщо значення клітинки не є рівним «-», означає, що дана хвороба є в наявності і в це поле ви можете внести як перелік відповідних хвороб, так і знак «+» або слово «Є» чи будь-що, і навіть якщо ви занесете замість знака «-» пробіл, це також означатиме наявність даної хвороби у пацієнта, такі поля, як, наприклад, вік, тип діабету, систолічний або діастолічний рівні тиску, можна заповнювати тільки цифрами. У поля «телефон» та «робоче місце» ви можете заносити будь-який текст. Порожня клітинка позначається знаком мінус («-»), а не пробілом, пам'ятайте про це та все, перераховане вище. Якщо формат запису полів буде невірний, робота програми може бути некоректна.

Робоче поле Вибірка

У даному полі користувач задає умови вибірки з основної таблиці або архіву. Як видно на мал. 4, можна відбирати дані з таблиць за багатьма параметрами: вік, вулиця, ім'я, дата народження, дата проходження якогось обстеження і т.д.

Обговоримо деякі моменти даного поля. Як бачимо, все робоче поле поділено на блоки, у кожного з яких є своя назва, наприклад «За віком» чи «За наявності хвороб». Також бачимо великий блок «Скринінг на рак», який містить підблоки «Мамографія», «Обстеження гінеколога» тощо.

У кожному блоці є або квадратики або кружечки та поля введення тексту (прямокутники), в які можна вводити текст. У кожному з блоків можна позначити будь-яку кількість квадратиків, але тільки один кружечок може бути активним, тобто, наприклад, можна вибирати людей з датою народження від 12.12.1992 до 01.01.1994, але не можна вибрати одночасно людей, які не проходили флюрографію з 10.10.2012 і не робили іригоскопію з 10.10.2012. У поле введення можна вводити текст тільки якщо позначений відповідний квадратик або кружечок. Також дані, які ви вводите у ці поля, повинні відповідати даним у таблицях, наприклад, у поле «вік» не можна вводити ніякі букви чи символи, а у поле «дата» – тільки дату у форматі, який уже формулювався (див. вище). *Якщо ви позначилили відповідний кружечок або квадратик, то відповідне поле обов'язково мусить бути не порожнім і не дорівнювати пробілу*. Знизу є дві кнопки «Вивести з осн. табл.» та «Вивести з архіву», які задають, чи виводити відфільтровані дані з основної таблиці або з архіву. Якщо не задати умови вибірки ніяким чином, то будуть виведені усі дані. *Усі відфільтровані дані виводяться у допоміжну таблицю.*

Робоче поле Допоміжна таблиця

У робоче поле Допоміжна таблиця (мал. 5) виводяться відфільтровані дані.

Знизу є ряд кнопок:

1. Розбити дану вибірку по місяцях року.

Ця кнопка розбиває дані з поля «Прізвище І.Б.» за місяцями року, тобто лікар за допомогою цієї кнопки може скласти графік відвідування пацієнтів протягом року. Також слід зауважити, що при натисканні на цю кнопку крім того, що дані зберігаються у таблиці як активні виклики, вони зберігаються як файли в папці «Active_challenges» основної програми. Для того щоб не втратити дану інформацію, краще скопіювати ці файли в якусь іншу папку комп'ютера. Ще одне зауваження: файли в папці Active_challenges не мають ніякого розширення, тобто їх не можна відкрити подвійним кліком, але їх можна відкрити одним із способів, наприклад, можна перейменувати файл «Січень» у файл «Січень.txt», після чого його можна відкрити подвійним кліком, або потримати праву кнопку, натиснути «відкрити», із переліченних програм вибрати «блокнот».

2. Зберегти змінені дані у основну таблицю.

Зберігає змінені дані із допоміжної таблиці в основну. Наприклад, ви вибрали двох пацієнтів – Петренка І.М. з датою флюрографії 10.10.2011 та Іваненка С.М. із систолічним рівнем тиску 130, тепер, помінявши дату флюорографії Петренка на 10.10.2012 і систолічний рівень тиску на 120, в основній таблиці у Петренка буде стояти дата флюрографії 10.10.2012, а у Петренка систолічний рівень тиску 120. Як бачите, дана кнопка є недоступною, доки не буде проведена вибірка, інакше програма не буде знати, який саме запис міняти.

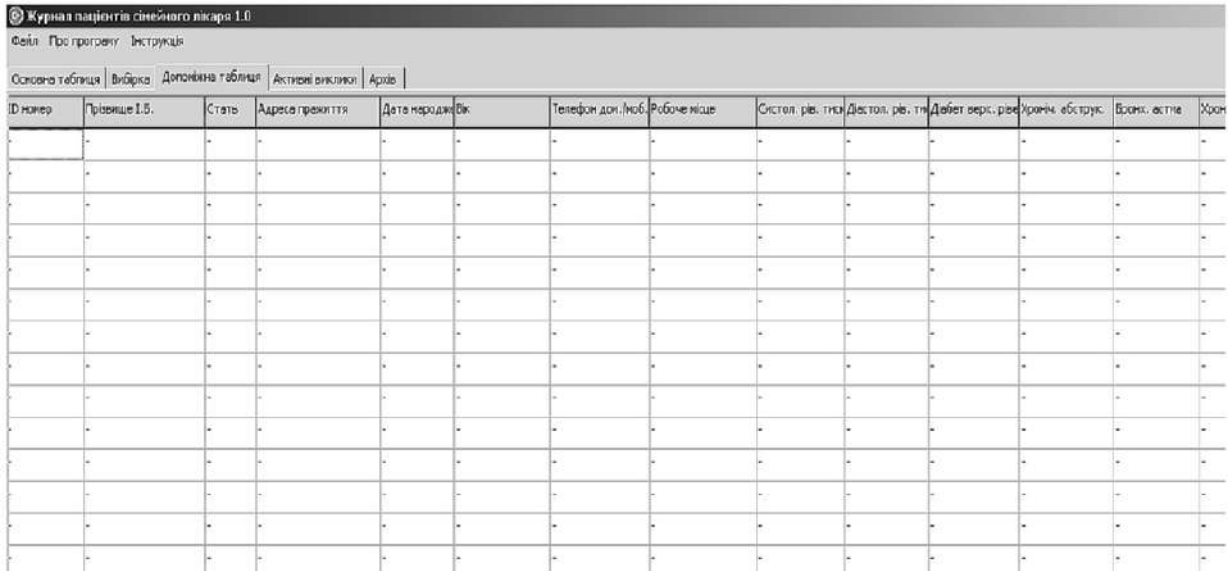

Мал. 5.

СЕМЕЙНАЯ МЕДИЦИНА №4 (48), 2013
ISSN 2307-5112

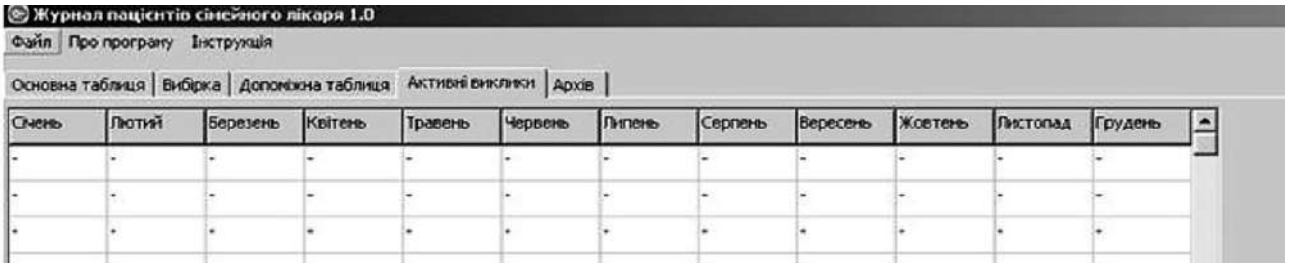

Мал. 6.

Мал. 7.

3. Видалити поточний запис з основної таблиці.

Видаляє з основної таблиці записи, які наявні у допоміжній таблиці.

4. Додати дані у основну таблицю.

Додає в основну таблицю записи, які наявні у допоміжній таблиці.

5. Зберегти змінені дані у архів.

6. Видалити поточний запис з архіву.

7. Додати дані у архів.

Три останні кнопки виконують аналогічні попереднім трьом кнопкам дії.

Робоче поле Активні виклики

Дане робоче поле містить табличку «активні виклики» (мал. 6).

Робоче поле Архів

Дане робоче поле містить таблицю «архів», яка за своєю структурою повністю аналогічна основній таблиці (мал. 7). Вона створена для того, щоб містити історію про кожного із пацієнтів, на відміну від основної таблиці (в основній таблиці повинні міститись тільки «свіжі» записи про кожного із пацієнтів).

Повідомлення про помилки

Припустимо, ви ввели в поле «вік» недозволений символ, наприклад пробіл « », тепер, проводячи вибірку за віком, ви, наприклад, захотіли вивести усіх пацієнтів віком понад 10 років. Програма виведе наступне повідомлення про помилку « « is not valid integer value (мал. 8), що означає символ « « (тобто пробіл) не є цілим числом: якби ви ввели не пробіл, а «11 років», то отримали б повідомлення «11 років» is not valid integer value. Ця сама помилка виявиться, якщо ввести не число в прямокутник навпроти «З віком більшим за», а також в будь-яких інших полях, в які треба вводити цілі числа.

Якщо неправильно ввести дані у поле з датою, може виникнути помилка (мал. 9).

Розроблена комп'ютерна програма дає сімейному лікарю наступні можливості. Показати групу хворих, які пройшли скринінг тієї чи іншої локалізації раку, наприклад, УЗД малого таза на скринінг раку яєчників і т.д.

Розроблена програма дає можливість вивести на екран групи хворих, які не пройшли той чи інший скринінг, розділивши їх за віком, місцем проживання, адресами по вулицях.

Програма дає можливість автоматично розподілити всіх жителів сімейної дільниці за плановими строками здійснити скринінг одного або більше онкологічних захворювань. Це дає можливість регулярного нагадування про скринінг жителям дільниці.

Система фіксує спосіб нагадування (телефонні дзвінки, листи, активні відвідування лікаря).

Це, як підкреслюють Jimbo та співавтори (2006), є найбільш важливим елементом скринінгових інформаційних систем.

Система має низку інших функцій.

У розробленій програмі передбачена можливість введення даних із допоміжних кабінетів поліклінік, лабораторії, кабінетів УЗД та флюорографії. Розроблені програми, які дозволяють включити цю допоміжну інформацію в журнал сімейного лікаря. Однак мова про ці програми буде іти у наступних публікаціях.

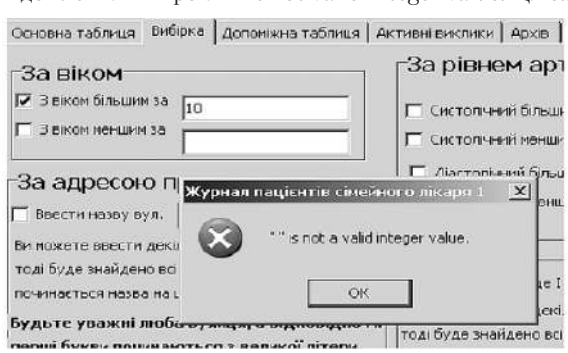

Мал. 8.

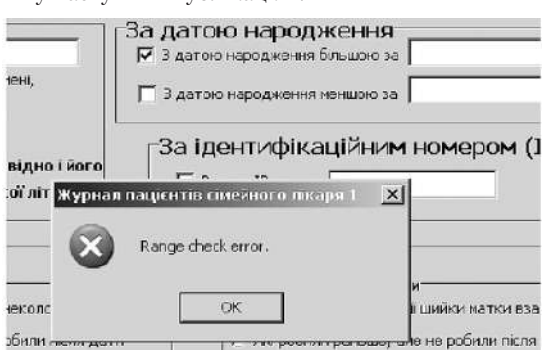

Мал. 9.

ВИСНОВКИ

1. Розроблена комп'ютерна програма для організації скринінгу раку для сімейного лікаря.

2. Програма розроблена на базі існуючого журналу сімейного лікаря з використанням мови С++. Програмне забезпечення С++Builder XE2.

Разработка компьютерных программ для организации скрининга рака для семейного врача

Р.В. Сенютович, А.И. Иващук, А.А. Гонца, Я.М. Барасюк, М.А. Сенютович

Представлено описание компьютерной программы на основании журнала семейного врача для организации скрининга рака. Программа создана на базе языка С++, с помощью программного обеспечения С++Builder XE2.

Ключевые слова: *рак, скрининг, организация, компьютерная программа, семейный врач.*

Computer program for organization of cancer screening for family physician

R.W. Senjtovich, O.I. Ivaschuk, A.O. Gontsa, J.M. Barasiuk, M.A. Senytovich

Structure of the computer program for cancer screening for familian physician is presented. The journal of familion physician and lanquage ++, C++ Builder XE2 are used.

Key words: *cancer, screening, organization, computer program, family physicin.*

Сведения об авторах

Сенютович Роман Васильевич – Буковинский государственный медицинский университет, 58000, г. Черновцы, ул. Театральна площадь, 2; тел.: (050) 107-91-63.

Иващук Александр Иванович – Буковинский государственный медицинский университет, 58000, г. Черновцы, ул. Театральна площадь, 2; тел.: (050) 666-24-91.

Гонца Анатолий Александрович – Черновицкий областной клинический онкологический диспансер, 58000, г. Черновцы, ул. Красноармейская, 242; тел.: (372) 55-92-03.

Барасюк Ярослав Николаевич – Черновицкий торгово-экономический институт, 58000, г. Черновцы, ул. Центральная площадь, 7; тел.: (050) 561-49-34.

Сенютович Михаил Андреевич – Прикарпатский государственный университет имени В. Стефаника, 76025, г. Ивано-Франковск, ул. Заклинских, 6/16; тел.: (096) 400-38-87.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Рак в Україні. 2009–2010. (2011) Захворюваність, смертність, показники діяльності онкологічної служби. Бюл. Нац. канцер-реєстру України, 12: 117.

2. American Cancer Society (2010) Cancer facts & figures 2010. American Cancer Society, Atlanta, GA, 62 p.

3. Brawley O.W. Cancer screening in theory and in practice / O.W. Brawley, B.S. Kramer. // J. Clin. Oncol.. – 2004. – Vol. 23, № 2. – P. 293–300.

4. Jimbo M. Information technology and cancer prevention / M. Jimbo, D.E. Nease, M.T. Ruffin [et. al.] // CA: a Cancer journal for Clinicians. – 2006. – Vol. 56, № 1. – P. 26–36.

5. Mukai T.O. Use hyperlinks in electronic result communication: a survey study in general practice / T.O. Mukai, F. Bro, M. Fenger-grjn [et.al.] // BMC Med. Inform. Decis. Mak. – 2012. – Vol. 1, № 12. – P. 144.

6. Sewitch M.J. Report on experts forum on using information technology to ciliate uptake and impact of colorectal cancer screenang guidelenes / M.J. Sewitch, M. Jiang, A.N. Barkun [et.al.] // Can. J. Gastroenterol. – 2012. – Vol. 26, № 12. – P. 902–904.

Статья поступила в редакцию 28.08.2013